

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Факультет технології
виробництва і переробки
продукції тваринництва**

**Кафедра технології
виробництва продуктів
тваринництва**

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ВІВЧАРСТВА І КОЗІВНИЦТВА

Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів
заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.090102
«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Вінниця – 2018

УДК 636:371.214.114

Овсієнко С.М. Технологія виробництва продукції вівчарства і козівництва. Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.090102 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». – Вінниця: ВЦ ВНАУ. - 2018. – 15 с.

Рецензент:

доктор сільськогосподарських наук, професор Гуцол А.В.

Методичні вказівки розроблено відповідно до навчального плану та робочої програми з навчальної дисципліни «Технологія виробництва продукції вівчарства і козівництва». Рекомендовано для студентів заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.090102 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Рекомендовано науково-методичною радою ВНАУ
(протокол № 5 від 31 січня 2018 р.)

ЗМІСТ

	Вступ	4
1	Опис навчальної дисципліни	5
2	Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3	Загальні методичні рекомендації по вивченню дисципліни	7
4	Тематичний план аудиторної роботи	8
5	Питання на самостійне опрацювання	9
6	Контрольні запитання для самоперевірки	11
	Список рекомендованої літератури	13

ВСТУП

Вівчарство і козівництво як галузі тваринництва займають важливе місце в народному господарстві країни. Молоко та м'ясо овець і кіз є додатковим джерелом продовольства. Велике народногосподарське значення має вовна, пух, шкури (овчини і козлини). Другорядна продукція також має застосування. З рогів виробляють гребінки й інші вироби, з ратиць варять клей, кишки використовуються в ковбасному виробництві.

Програмою курсу «Технологія виробництва продукції вівчарства» передбачено вивчення основних питань розведення, годівлі, утримання овець і кіз як на великих фермах, так і в особистих господарствах.

Щоб успішно освоїти технологію виробництва продукції вівчарства і козівництва, студенти повинні мати певні знання анатомії та фізіології, годівлі та розведення сільськогосподарських тварин, генетики, зоогієни, основ ветеринарії, що дасть можливість глибше зрозуміти біологію овець і кіз, пізнати особливості їх відтворення, годівлі, утримання.

Завдання курсу – озброїти студентів глибокими знаннями з технології виробництва продукції вівчарства і козівництва. Майбутній інженер - технолог з напрямку «Технологія виробництва і переробки продуктів тваринництва» повинен добре знати біологічні особливості овець і кіз, методи їх годівлі, розведення й утримання, уміти оцінити тварину та різноманітну продукцію вівчарства і козівництва, засвоїти організаційні та прогресивні форми її виробництва як на великих фермах, так і в приватних господарствах громадян, навчитись аналізувати ефективність окремих способів роботи і планувати заходи, спрямовані на подальший розвиток галузі.

Методичні вказівки дозволяють студентам опрацювати та освоїти теми, які винесені на самостійне опрацювання з курсу «Технологія виробництва продукції вівчарства і козівництва».

Питання, які розглядаються в даних методичних вказівках, будуть внесені у перелік завдань при складанні іспиту.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0901 «Сільське господарство і лісництво»	Нормативна	
Атестація – 2	Напрямок підготовки 6.090102 «ТВиПШТ»	Курс підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (реферати)		3-й	4-й
Загальна кількість годин - 120	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 Самостійної роботи студента – 3,5		8-й	7, 8-й
		Лекції	
		30 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
			8 год.
		Лабораторні	
		28 год.	-
	Самостійна робота		
	62 год.	104 год.	
	Індивідуальні завдання		
	Вид контролю: іспит		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни – підготувати висококваліфікованих фахівців з виробництва, товарної переробки та реалізації продуктів вівчарства і козівництва

Завдання: вивчення біологічних особливості овець і кіз; основних порід різного напрямку продуктивності, їх особливості; технологію виробництва продуктів вівчарства і козівництва в зонах з

різним кліматом; техніку, основні виробничі операції в вівчарстві і козівництві; теорію і практику племінної роботи з вівцями і козами; технологія переробки продукції вівчарства і козівництва.

На основі нормативної (інструкції, стандарти), інформативної і наукової літератури, користуючись лабораторним і виробничим обладнанням **уміти**:

- класувати і сортувати вовну за видом, тониною, довжиною, станом і кольором та визначати вихід чистого волокна і реалізаційну ціну вовни;
- сортувати шкурки каракульських і смушкових овець за типами завитків та їх особливостями, якістю волосу, забарвленням, загальними товарними властивостями, смушковими групами і сортами та визначати реалізаційну ціну смушків і каракуля;
- сортувати овчини за призначенням, породними особливостями, довжиною волосу, сортами, недоліками і вадами шкур та визначати реалізаційну ціну овчини
- оцінювати за прижиттєвими і забійними показниками м'ясну продуктивність овець у процесі формування, під час реалізації тварин на м'ясо і подальшої переробки продукції та визначати реалізаційну ціну баранини;
- оцінювати за якісними і кількісними показниками молоко овець і кіз, під час його одержання, первинної обробки і подальшої переробки, а також визначати собівартість молока і виробів з нього;
- узагальнювати і розрізняти вплив різних факторів на ефективність процесів одомашнення і доместикаційних змін овець і кіз, створення і еволюції їх порід різних виробничих напрямів;
- відрізняти овець тонкорунного напрямку, оцінювати їх за будовою руна, складчастістю шкіри, оброслістю;
- визначати овець напівтонкорунного виробничого напрямку, оцінювати їх за будовою руна, довжиною вовни, формами будови тіла і специфічними особливостями вовни, забарвленням покривного волосу та природнокліматичні зони і умови для використання різних їх порід і розвитку інтенсивного м'ясо-вовнового вівчарства;
- розрізняти овець напівгрубововнового і грубововнового виробничих напрямів, оцінювати їх за будовою руна, особливостями екстер'єру, наявністю і співвідношенням елементарних волокон у вовні, забарвленням покривного волосу і руна та визначати природнокліматичні зони і умови для використання аборигенних і

заводських порід та розвитку грубововнового і напівгрубововнового вівчарства;

- бонітувати (робити комплексну оцінку) овець і кіз за якісними і кількісними показниками продуктивності тварин, визначати клас і виробниче призначення молодняку овець і кіз;
- оцінювати і порівнювати продуктивність нащадків баранів-плідників за якісними і кількісними показниками продуктивності;
- здійснювати мічення овець і кіз, враховуючи їх індивідуальну продуктивність, фіксувати на паперових (журнали, картки) і електронних носіях індивідуальні показники продуктивності і походження молодняку і повновікових тварин;
- організовувати і технологічно здійснювати підготовку і проведення парування овець і кіз, забезпечувати нормальний перебіг суягности, підготовку і проведення ягніння вівцематок і козоматок, вирощування ягнят і козенят віком від народження до відлучення та молодняку після відлучення від маток, формування отар вівцематок і баранів-плідників;
- організовувати і забезпечувати нормовану годівлю овець і кіз різних статевих і вікових груп протягом року (у літній і зимовий періоди), залежно від їх фізіологічного стану і виробничого призначення;
- визначати найбільш технологічно прийнятну для конкретного господарства та забезпечувати систему утримання овець і кіз окремих статевих і вікових груп протягом року залежно від їх фізіологічного стану і виробничого призначення;
- організовувати і здійснювати стрижку овець, класування вовни, купання овець, забій ягнят для одержання смушків, консервування і вичинку шкурок, забій овець і кіз на м'ясо, первинну обробку їх туш, консервування, збереження і промислове використання овчин і козлин.

3. Загальні методичні рекомендації по вивченню дисципліни

Навчальним планом спеціальності 6.090102 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» передбачено вивчення дисципліни «Технологія виробництва продукції вівчарства і козівництва» обсягом 120 години, в тому числі на лабораторно-екзаменаційній сесії за допомогою викладача - 16 годин. Засвоєння матеріалу курсу «Технологія виробництва продукції вівчарства і

козівництва» згідно з програмою студентами-заочної форми навчання досягається шляхом:

- вивчення рекомендованих учбових посібників і додаткової літератури;
- відповідей на запитання, які даються для самоперевірки;
- відпрацювання практичних занять;
- прослуховування оглядових лекцій по даному курсу.

До приїзду на сесію студент заочної форми навчання повинен самостійно, керуючись програмою і даними методичними вказівками, використовуючи вказану літературу, вивчити курс і підготуватися до тестування. На сесії студент відвідує лекції та практичні заняття згідно з розкладом. Після виконання всіх практичних занять студент складає іспит.

4. Тематичний план аудиторної роботи

№ з\п	Назва теми	Кількість годин
Теми лекцій		
1	Значення вівчарства у народному господарстві, біологічні особливості та походження овець	1
2	Породи овець	1
3	Продукція вівчарства	2
4	Технологія переробки продукції вівчарства	2
5	Значення козівництва, породи кіз, продукція козівництва	2
Теми практичних занять		
1.	Типи вовнових волокон, групи вовни. Гістологічна будова вовни.	2
2.	Будова руна. Заготівельні стандарти на вовну	2
3.	Рух поголів'я овець. Розрахунок виробництва вовни та баранини, потреби в кормах, пасовищах	2
4.	Складання плану стрижки овець	2
ВСЬОГО		16

5. Питання на самостійне опрацювання

№ з\п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток вівчарства у світі. Світова культура вівчарства	4
2.	Роль вітчизняних вчених в створенні тонкорунного вівчарства.	4
3.	Кросбредне вівчарство України.	4
4.	Класифікація і характеристика диких предків домашніх овець.	4
5.	Одомашнення і доместикаційні зміни овець.	4
6.	Сучасні уявлення про походження домашніх овець (різних груп за зоологічною класифікацією) від диких нащадків	4
7.	Основні етапи розвитку світового тонкорунного вівчарства в Україні.	4
8.	Механізми формування настригу чистої вовни і пуху.	4
9.	Шляхи досягнення високих настригів чистої вовни овець і кіз та начосів чистого пуху кіз	4
10.	Вплив різних факторів на м'ясну продуктивність овець і кіз: віку, породи, типу тварин (спадкових факторів), годівлі і утримання.	4
11.	Система заготівлі овець для забою на м'ясо.	4
12.	Вплив різних факторів на молочну продуктивність овець і кіз.	4
13.	Використання результатів бонітування овець для селекційних і технологічних потреб.	3
14.	Значення баранів-плідників у генетичному поліпшенні популяції овець.	3
15.	Особливості оцінювання баранів за продуктивністю нащадків у смушковому і шубному вівчарстві та цапів у молочному козівництві.	3
16.	Особливості племінної роботи у вівчарських і козівницьких господарствах різних типів:	3

	племзаводах, племгоспах, племфермах, товарних господарствах, племпідприємствах.	
17.	Основні розділи плану племінної роботи з вівцями у господарстві (стаді), певному регіоні, з породою загалом. Запис овець і кіз до державної племінної книги (ДПК). Організація племпродажу, виставок, аукціонів та наукових досліджень з генетики і селекції овець та кіз.	3
18.	Загальне поняття про технологію виробництва. Принципи технологізації виробництва. Головні структурні компоненти технології: спосіб і процес виробництва. Характеристика компонентів способу виробництва. Структура процесу виробництва продукції овець і кіз.	3
19.	Принципи оцінювання поживності кормів для овець і кіз.	3
20.	Кормова база вівчарства та козівництва: види кормів, способи їх заготівлі та збереження, підготовка та використання.	4
21.	Зелений конвеєр для овець і кіз, створення та використання пасовищ як основного чинника енерго - і ресурсозбереження у тваринництві.	3
22.	Засоби механізації кормовиробництва, годівлі овець і кіз та прибирання гною.	3
23.	Загальні біологічні особливості овець і кіз, що визначають зоогігієнічні вимоги до систем утримання і догляду овець.	3
24.	Особливості утримання і догляду овець та кіз різних статевих і вікових груп.	4
25.	Охолодження, оцінювання і збереження туш та подальше використання баранини і козлятини.	3
26.	Компоненти формування реалізаційної ціни продукції овець і кіз у сучасних умовах національного і світового ринку.	3
27.	Фінансово-організаційні системи реалізації продукції овець і кіз в Україні та в інших країнах світу.	3
	РАЗОМ	104

6. Контрольні питання для самоперевірки

1. Народногосподарське значення вівчарства.
2. Історія і сучасний стан вівчарства в світі і Україні
3. Біологічні особливості овець.
4. Походження овець.
5. Зоологічна класифікація порід овець.
6. Виробнича класифікація порід овець.
7. Історія тонкорунного вівчарства.
8. Історія напівтонкорунного вівчарства.
9. Загальна характеристика напівтонкорунних овець.
10. Характеристика тонкорунних порід вовнового напрямку
11. Характеристика тонкорунних порід м'ясововнового напрямку.
12. Характеристика тонкорунних порід вовново-м'ясного напрямку.
13. Характеристика напівтонкорунних овець вовново-м'ясного напрямку
14. Породи овець, що розводять в Україні.
15. Характеристика овець з напівгрубою вовною.
16. Характеристика кросбредної вовни і вовни кросбредного типу
17. Характеристика напівтонкорунних овець м'ясо-вовнового напрямку.
18. Напрямки грубововнового вівчарства.
19. Породне районування овець в СНД.
20. Овчини.
21. Групи овечої вовни.
22. Типи вовнових волокон.
23. Гістологічна будова вовнових волокон.
24. Формування вовнового волокна.
25. Ріст вовни і линька овець.
26. Смушки.
27. Визначення виходу чистої вовни.
28. Хімічний склад вовни.
29. Розподіл вовни за заготівельними стандартами.
30. Будова руна.
31. Показники м'ясності овець.
32. Жиропіт вовни.
33. Характеристика мериносової і не мериносової вовни.
34. Фізико-технічні властивості вовни.
35. Молоко овець.

36. Класифікація вовни.
37. Що потрібно знати для визначення виходу чистої вовни по отарі.
38. Дефекти вовни.
39. Особливості травлення у овець.
40. Види кормів для овець і підготовка їх до згодовування.
41. Годівля баранів-плідників в не парувальний період.
42. Годівля баранів-плідників в парувальний період.
43. Годівля холостих вівцематок.
44. Годівля кітних маток.
45. Годівля ягнят до 4-місячного віку.
46. Вирощування ягнят на замінику овечого молока.
47. Годівля ягнят після відлучення.
48. Відгодівля овець.
49. Чорноголові вівці.
50. Особливості племінної роботи в вівчарських господарствах.
51. Спадковість основних господарських ознак у овець.
52. Мінливість ознак у овець.
53. Відбір овець.
54. Підбір овець.
55. Методи розведення овець.
56. Бонітування овець.
57. Організація парування овець.
58. Види парування овець.
59. Організація ягніння вівцематок.
60. Вирощування ягнят.
61. Народногосподарське значення козівництва.
62. Харчова цінність, склад і властивості козиного молока.
63. Загальна характеристика кіз молочного напрямку.
64. Загальна характеристика пухових кіз.
65. Дати загальну характеристику кіз вовнового напрямку.
66. Методи розведення кіз.
67. Організація зимової годівлі й утримання кіз.
68. Походження домашніх кіз.
69. Принципи і правила бонітування кіз.
70. Біологічні особливості кіз.
71. Підготовка маток і цапів до парування.
72. Зоологічна класифікація порід кіз.
73. Особливості годівлі козоматок.
74. Визначення віку кіз по зубах.

75. Підготовка маток до козління і догляд за ними в цей період.
76. Методи відбору та підбору кіз.
77. Методи вирощування козенят.
78. Козлини
79. Виробнича класифікація порід кіз.
80. Напрямок племінної роботи з козами .
81. Системи утримання кіз.
82. Мічення кіз.
83. Рекомендована структура стада для товарних і племінних козоферм.
84. Форми зоотехнічного обліку, що використовуються в козівництві.

Список рекомендованої літератури

ОСНОВНА

1. Дерев'янка О.Ф., Кустова Т.Я. Овцеводство, козоводство и технология производства шерсти и мяса. К.: Вища школа, 1990. – 327 с.
2. Сухарльов В.О., Дерев'янка О.П. Практикум з вівчарства і технології виробництва вовни та баранини. / Навчальний посібник. – Харків: Еспада, 2003. – 144 с.
3. Сухарльов В.О., Дерев'янка О.П. Вівчарство. / Навчальний посібник. – Харків: Еспада, 2005.
4. Штомпель М. В., Вовченко Б.О. Технологія виробництва продукції вівчарства: Навч. видання. – К.: Вища освіта, 2005. – 343 с.

ДОДАТКОВА

1. Васильев Н.А., Целютин В.К. Овцеводство. – М.: Колос, 1979. – 310 с.
2. Васильев Н.А., Целютин В.К. Овцеводство и технология производства шерсти и баранины. – М: Агропромиздат, 1990. – 320 с.
3. Вениаминов А.А. Козоводство зарубежных стран. – М.: ВНИИТЭИСХ, 1981. – 64 с.
4. Вениаминов А.А. Породы овец мира. М.: Колос, 1984.
5. Вівчарство / Г.К. Даниленко, І.Н. Топиха, В.В. Кулик та ін. – К. Урожай, 1989. – 200 с.

6. Вовченко Б.О. Удосконалення продуктивних ознак овець. – К.: Урожай, 1990. – 191 с.
7. Воробьев П.А. Содержание и кормление овец. – М.: Россельхозиздат, 1981.
8. Воробьев П.А., Орехов А.А. Овцеводство, козоводство и технология производства шерсти и мяса. – М.: Агропромиздат, 1988. – 288 с.
9. Воробьев П.А. Содержание овец на малой ферме. – М.: Агропромиздат, 1990. – 191 с.
10. Годівля овець. За ред. Д'яченка Л.С. – К.: Урожай, 1983.
11. Гольцблат А.И., Шамкий А.Д. Повышение продуктивности овец. Л., Колос, 1982.
12. Запорожцев Е.Б. Разведение и содержание коз. – М.: Россельхозиздат, 1983. – 64 с.
13. Зеленский Г.Г. Козоводство. - М.: Колос, 1971. – 168 с.
14. Зеленский Г.Г. Кожно-волосистой покров коз: Учеб. пособ. для с.-х. вузов. – Саратов: СХИ, 1984. – 82 с.
15. Козы и овцы на личном подворье / Справочник. – Изд-во «Донеччина», 2000. – 192 с.
16. Малинович М.И., Орехов А.А. Пушковое козоводство – М.: Россельхозиздат, 1981. – 127 с.
17. Модянов А.В. Кормление овец. М.: Колос, 1978.
18. Николаев А.И., Ерохин А.И. Овцеводство. – М.: Агропромиздат, 1990. – 384 с.
19. Ображей А.Ф., Оненко В.І. Коза в господі. – К., 2000. - 62 с.
20. Овцеводство /Т.Р. Джапаридзе и др.- М.: Колос, 1983.
21. Овцеводство и козоводство: Справочник. М.: Агропромиздат, 1990. – 335 с.
22. Олєфіренко С.Г., Дрипа А.Н., Бусол В.О. – К.: Урожай, 1989. – 136 с.
23. Орехов А.А. Продуктивное козоводство – М.: Колос, 1974. – 232 с.
24. Приусадебное хозяйство. Козы. Овцы. Свиньи. Коровы./ А.И.Жигачев, И.С.Лукиянова, Б.С.Семенов и др. – СПб.: Агропромиздат, ООО «Диамант», ООО «Золотой век», 1999. – 480 с.
25. Шейфер О.Я. Производство и оценка качества шерсти. – М.: Росагпромиздат, 1988. –204 с.

Навчальне видання

Технологія виробництва продукції вівчарства і козівництва

Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів денної форми навчання факультету Технології виробництва і переробки продукції вівчарства за напрямом підготовки 6.090102 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

ОВСІЄНКО Світлана Миколаївна

Підписано до друку _____ Формат А5 (148,5 x 210 мм)

Тираж _____ прим. Зам. № _____ Умовн. друк. арк. 1

Видавничий центр

Вінницького національного аграрного університету

21008 м. Вінниця, вул. Сонячна,3

